

2°

H. lit.

227

Hist. lit.
Catalogus Rectorum
Gymnasii Poët. Ratisbonæ.

DIVINIS AUSPICIIS

&

benignissimo

SUPERIORUM

indultu

SAECULARIA

SACRA SECUNDA

ECCLESIAE EVANGELICAE

in

GYMNASIO POETICO

solemniter celebranda

indicit,

PATRONOSq; FAUTORES & AMICOS

MUSARUM

ad

benevole audiendas

ORATIONES,

quibus

Sex Juvenes ingenui ac præstantissimi

ex Lectionum publicarum Auditoribus

necessarium

Ecclesiae cum bonis litteris commercium

in Auditorio publico majori

d. IV. Non. Novembr. A. O. R. c1o Ioc c XVII.

hora II. pomerid.

pro suarum quisq; virium modulo exponent,

submisse, observanter & peramanter

invitat

M. CHRISTOPH. ZIPPELIUS,

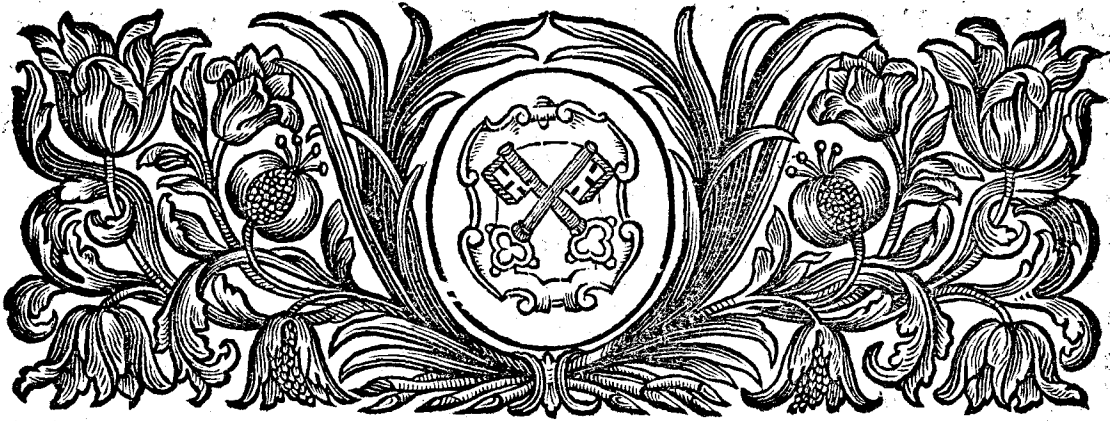
Gymn. Poët. Rector & Prof. Publ.

Ratisbonæ, typis Joh. Georgii Hofmanni.

2440

LAnta Divini Numinis ex Anno sæculari Ecclesiæ per D. Lutherum restauratæ secundo elucet benignitas: ut in gaudii publici, quod præter reliquas Inclyta nostra Civitas exinde percipit, societatem Gymnasium quoque Poëticum merito veniat, beneficiorumque divinitus in se collatorum memoriam recolat. Quibus igitur potest, documentis pietatem suam DEO, tantæ felicitatis auctori, solemnè quodam Actu Oratorio probatum ire conabitur. Priusquam vero instituti hujus rationem exponam: non omnino ingratum fore LECTORI BENEVOLO credo, si paucula quædam, quæ ad Gymnasii nostri statum pertinent, præfatus fuero. Quod ut facili negotio præstare possim, benevolentia Viri Magnifici atque Præstrenui, DN. JOH. GEORGII GOELGELII, Consularis & Curiaë Aedilitiaë Directoris Gravissimi, ferendum in acceptis est. Hic ut asserendis luci monumentis Urbis aliis sollicitè intentus est; ita industria laudibus nostris majori Gymnasii quoque nostri historiam luculentissimam, inde à primis ejus incunabulis deductam, adornavit, propriaque manu scriptam nobis exhibuit. Pace igitur tanti Viri, cui & hoc & aliis nominibus devinctissimum se profitetur Gymnasium, laudatissimam historiam Manuscriptam in usum meum convertere hac occasione mihi liceat.

Poëticum nostrum audit Gymnasium, appellatione prorsus eidem peculiari: cujus duplex potissimum causa solet afferri. B. Dn. *Andreas Raselius*, Cantor quondam & Præceptor Classis IV. Gymnasii nostri solertissimus, in Annalibus suis Ratisponensibus Manuscriptis originem cognominis hujus à consuetudine illa repetit, qua scholarum in Bavaria multarum Rectores appellati olim Poëtæ fuerint; eo quod tali officio fungentes viros arte Poëtica plurimum excellere oporteat. Sed veritati propior est, & Gymnasio nostro majori decori cedit B. Dn. *Georgii Henrici Ursini*, qui Rectoris ante me secundi munere heic functus est laudabiliter, sententia: cujus Programma, Examini Vernali A. C. clō lōc LXXXIX. præmissum, appellationis hujus originem

ad prima rei litterariæ defert initia, & Græcos pariter veteres ac Romanos institutionem pueritiæ non aliunde, quam à Poëtarum lectione auspucatos, stridamq; numeris orationem soluta priorem, & in tanto fuisse pretio docet, ut soluta ideo pedestris dicta fuerit, quod è veteri illo fastigio delapsa quasi ad pedes esset. Habet igitur Gymnasium, ut hoc antiquo gloriatur nomine: maxime cum non aliam magis artem, quam Poësin, juventuti prodesse, illosque, qui ea probe imbuti sunt, præ reliquis cuicumque artium generi cum laudè & fructu operari, diuturna doceat experientia. Poësis nempe, ex modo laudati Ursini mente, apex & fastigium omnis doctrine liberalioris, bonarum artium princeps, sapientiæ simul & doctrine caput est. Quæ de causa Phil. Melanchthon diligenter observare iussit Germanos: Quem admodum Romanis temporibus poëtices contemtum incredibilis inscitia rerum omnium, infantiaq; secuta sit; ita tum, quum eruditissimi Germanorum versiculos facere cœpissent, hos cum melioribus litteris in gratiam rediisse. Declam. T. 1. p. 409. Quis ignorat illud Petronii:

— — Det primos versibus annos,
Maoniumq; bibat felici pectore fontem?

Nec Quintilianus tam vili auctoritate est, quin ejus hac de re attendi mereatur iudicium: Optime, inquit, institutum est, ut ab Homero atq; Virgilio lectio inciperet. Nemo igitur vitio nobis vertere poterit, quod tantopere, quantum per temporum injuriam licet, Poëseos studium apud nostros urgeamus.

Quod vero ad ipsa Gymnasii nostri fata pertinet, admodum difficilia illius erant primordia. Cum enim Evangelii lux sub prima statim initia huic quoque Civitati affulisset: Magistratus Amplissimus potissimum de juventute his sacris imbuenda cogitavit, eamque duobus Monachis, D. Augustini regulam sequentibus, quorum alter Frat. Leonhardus, alter F. Georgius appellabatur, quiq; Megalandri nostri, Lutheri, doctrinam amplexi publice propugnabant, commiserunt, bonis artibus & Evangelicæ doctrinæ præceptis solerter informandam: quibus paulo post M. Caspar Nævius, à Phil. Melanchthone hunc in finem Witteberga huc missus, cum alio quodam, cujus nomen Lucas erat, adjunctus fuit. Dicti vero monachi non solum A. C. 1531, monasterio ejecti, sed ipse quoque Nævius Ao. 1537. vel 38. Cæsaris mandato inde discedere, scholamque suam transferre in ædes Fuchianas, quas paulo ante Senatus publicis sumtibus coëmerat, coactus est. His ipsis ædibus per divinam gratiam adhuc honor iste durat: quarum usus ut quodammodo cuilibet statim pateat, rostrum earum, è regione Templi, S. S. Trinitati sacri, hos versus exhibet:

Gloria sit Patri, sit maxima gloria Christo,
Gloria sit Sancto Spirituique Deo.

S. P.

S. P. Q. R.

Disce fidem moresque bonos: & cætera vitæ
Subsidia humanæ conferet ipse Deus.

Ab illo inde tempore, quo Musarum sedes in his ædibus fixa fuit, majora indies illa cepit incrementa: adeo ut Ecclesia & Respublica plurimos exinde fructus collegerint, & adhuc per Dei gratiam colligant.

Ultra initia Gymnasii hac vice non licet progredi: quare catalogum *Rectorum*, suis elogiis ornatorum, tantummodo contexam, alio tempore, si DEO ita visum fuerit, *Professorum*, *Con-Rectorum* & reliquorum *Collegarum* laudes celebraturus. Moderati autem hæctenus Gymnasii nostri habenas sunt

1. M. CASPAR NÆVIUS, Chemnitio-Saxo, per septem fere annos; postea Saxonicus Archiater, & Medicinæ Professor Lipsiensis celeberrimus.

Arte potens Medica, *Nævi*, fundamina ponis
Gymnasii: *nævus* tollere nempe venis,
Queis pubem Musis sacram conspererat ætas.
Te *Medico* vires nostra *palestra* capit.

2. HENR. WEIKERSREUTER, Schwabaco-Onoldinus, per exiguum modo tempus; nempe paulo post Ecclesiastes Tubingensis; tum Pastor & Superintendens Calbensis; & tandem Abbas Hirschaviensis meritissimus.

Succedit Medico *Weikersreuterus*, & addit
Theiologus Clario robora diva gregi.
Tum teneræ surgunt plantæ, cum rore madescunt
Cœlesti, qualem fundere doctus eras.

3. M. JOHANNES LINDA, Poeseneca, oppidulo ad Jenam sito, Thuringus, exiguo item tempore; postea Dicastrerii Assessor, tum Grammatæus, & tandem Syndicus, adeoque, quantum ex gestis his officiis judico, Jctus.

Omne non vano *Juris-Consultus* habenas
Gymnasii nostri flectere *Linda* venit.

Nam sanctæ *Themidos* sine fructu templa frequentant,
Phæbi qui *philyras* non coluere prius.

4. M. NICOLAUS AGRICOLA, è pago Thuringico, *Dollendorff* oriundus, Poëtæ titulo insignitus, per undecim fere annos; antea Præceptor Classicus: à cujus forsan tempore, si conjecturis locus est, Gymnasio nostro *Poëtici* nomen inditum est.

Agricolam miror titulum sumfisse Poëta.

Num colit Aonidum sacra *Poësis* agros?

Quis dubitet? Nemo doctrinæ est aptior omni,
Quam qui Castaliis fontibus ora rigat.

5. M. JOHANNES ERBERUS, Cambo-Palatinus, primo Præceptor, deinde Rector, per unum modo annum. Ambitiosæ uxoris consilio Scholæ valedixit, & Tubingæ Doctoris Medici honores ambiit, successu infelix.

En! venit *Erberus*, mores plantatque *modestos*,
Queis sine vilescit nobilis artis honos.
Moribus exculti juvenes in Palladis hortis
Florigeris spargunt suavis odoris opes.

6. M. HIERONYMUS OSIUS, Schlottheimio, quod ad Comitatum Schvvarzburgensem pertinet, Thuringus, ex antiquissima Osiorum familia Mediolanensi originem ducens, modo *Schlottheimius* à patria, modo *Geranus* à loco educationis, Gera, dictus, per tres annos. Tandem Professor Philosophiæ Jenensis, & Comes Palatinus Cæsareus, multis eruditæ scriptis clarus.

Fallor? an est *Osius* sic dictus origine Græca?
Certe *ovis* pulcrum nomen & omen habet.
Nam disciplina *sancta* custodit amœnos
Hortos Musarum: *Sanctior* inde locus.

7. M. HIERONYMUS HAUBOLDUS, Thuringus, Flacianismi reus statione sua post quatuor annos abire iussus.

Hauboldum Flacii schola cum delegit *alumnus*:
Non poterat *nostræ Rector* is esse *scholæ*.
Scilicet *antiquæ fidei schola nostræ* dicatur;
Qualis *Apostolicis* est reparata *sonis*.

8. JOHANNES WOLFFIUS, Vinaria-Thuringus, qui antea patriæ Scholæ Rector, à Synergistis in exilium ejectus, idem officium apud nos per quatuordecim annos gessit. Reversus tandem in patriam Consulis ibidem dignitatem consecutus est.

Triste *lupus* stabulis: *Musarum* fidus *ovile*
Sed *tegit* à rabidis *Wolffius* hocce *lupis*.
O tempus felix! O certæ pignora pacis!
Tam bene *conveniunt* quando *ovis* atq; *lupus*.

9. M. OTTO GRYPHIUS, Goarinus Cattus, antea Verbi Minister Ziegersheimensis. Hic, viginti quinque annorum laboribus scholasticis debilitatus, veniam impetravit quiete Tubingæ fruendi: at breviter post ibidem exspiravit. Poëta egregius & artificiosus.

Obsequio prompto cervices *Pegasus* altas
Submittit, *Gryphi*, jussibus ecce! tuis.
Gryphes equis juncti si signant *aurea Sæcla*:
Sors certe risit, te duce, læta scholæ.

10. CHRISTOPH. SCHWANSHOFER, Ratisponensis, antea Gymnasii Oedenburgensis in Hungaria inferiori, post nostri per tredecim annos, & quidem *primi Jubilæi Eccles. Evangel.* tempore, iterumque Oedenburgensis Rector.

Aulam cygnorum sibi *Schwanshoferus* adornat,
Artem dum Phœbi pectora casta docet.
Ipseque *Lutherum cygnum* canit arte perita,
Urbi cum dederat *Jubila prima* DEUS.

11. M. JACOB. FISCHER, Kirchen - Teccâ Württembergicus, per quinque annos; post Ecclesiæ nostratis Minister; qui hinc discedens in suburbio Hamburgi vita defunctus est.

Quid tibi vis, *Fischere*? Locus non *piscibus* isthic
Captandis sacer est; *piscibus* ille caret.
At *piscare* tamen! Juvenes *Permessidos undis*
Tingendos, *pisces* quid vetet esse tibi?

12. ANDREAS ÆGIDIUS SCHOENTELIUS, Ratisponensis, primo Con-Rector, & post gestum, tribus fere annis, Rectoris munus Ecclesiastes, peste Anno 1634. extinctus.

Syllaba prima tui, *Schoenteli*, nominis *arti*
Pulcræ respondet, qua bene cultus eras.
Alter a forte notat si *telam*: texere *telam*
Musis, qui iuvenes instruit arte, solet.

13. M. SIGISMUND. EVENIUS, cui *Nauen*, Marchiæ Brandenb. oppidulum, vitam dederat. Rector fuit Scholarum Halensis Sax., Rigensis, Magdeburgensis, Halberstadiensis, & tandem, per unius fere anni spatium, Ratisponensis, instituendæ juventutis & peritissimus & cupidissimus. Hinc discedens Vinariam abiit, & scriptis pluribus Philosophicis & Theologicis inclaruit.

Qualiter *E-venus*, torrens Ætolicus, undis
 Fœcundis, per quæ proruit, arva rigat:
 Taliter effundit doctas *E-venius* artes
 In pubem, Pindi quæ juga sacra colit.

14. M. ELIAS EHINGERUS, in pago Christgarten, olim cœnobio Carthusiano, natus, 1. bis Concionator Evangelicus in Austria, 2. exul inde, Rector Scholæ Rotenburgicæ, 3. Professor & Bibliothecarius Augustanus, 4. post alterum exilium Rector Illustris Gymnasii Saxonum, in Porta Mariæ, 5. iterum Prof. & Biblioth. Augustanus, 6. post tertium exilium Rector Gymnasii nostri per septem annos, tandem ob senectutem ingravescentem rude donatus. Vir & nobis utilis, & adversariis carus, scriptis plurimis & editis & Manuscriptis immortalē famam adeptus.

Nescit *Ehingeri* laudes extollere Musa:
 Has tibi cantandas sume, *Sionis apex*.
 Culminibus Pindi ceu sol affulserat almus
 Vir, cujus radiis iugiter illa nitent.

15. M. JOH. CHRISTOPH. WIDERUS, Grieskirchæ in Austria sup. in lucem hanc editus, per triginta quinque annos; postquam Con-Rectoris in eodem nostro Gymnasio per sex annos munus gesserat laudabiliter.

Aurea portabas, *Ratis* ô *Bona*, *vellera*: pubis
Widerus Rector cum fuit ille tuæ,
 Qui sistebat *oves* tibi, quas *pretiosus auro*
Vellus comebat, *cultior artis honos*.

16. JOH. HENR. URSINUS, Spirensis, primo Præceptor secundæ, post tertiæ, & mox, saltu egregio, Rector & Professor publicus, per viginti novem annos, scriptis, potissimum Philologicis, compluribus insignis.

Efformant *ursi* catulorum *corpora lingua*:
 Sed plus *Ursini lingua diserta* valet.
Mentes hæc *format*, communes urbis ad usus:
 Cunctis Ordinibus *sua viter illa sonat*.

17. M. CHRISTIAN. ERDMANN. PFAFFREUTERUS, in pago Memmersdorff prope Byruthum natus; primo Con-Rector, deinde Rector & Prof. Publ. per quinque annos, in optimo ætatis flore ad sedes meliores evocatus.

*Sacricolis profunt artes, quas tradit Apollo:
 Non minus his Equites eminuisse decet.
 Hinc Pfaffreuterus sic res disponit agendas,
 Artibus ut toga sit fulgida, sitque sagum.*

Habes igitur, L. B., quæ præfari Actui huic solemnî visum mihi fuit.
 In gratiam exterorum eos, qui nunc temporis formandæ juven-
 tuti præfunt in Gymnasio Poëtico, subjiciendos duxi.

Professorum publicorum, qui, si tempore, ordine quoque priores esse
 solent, munere funguntur

1. JOHANNES MEYER, Greslicio, Districtus Metalliferi op-
 pido ad fines Misniæ, Saxo, universæ Philosophiæ Prof. Pub.
2. M. JOH. CONRAD. WAK, Ratisponensis, SS. Theolo-
 giæ & LL. Orient. P. P.
3. M. CHRISTOPH. ZIPPELIUS, Langenavia-Gorlicensis,
 sup. Lus., Utriusque Linguae & Histor. P. P.

Præceptorum munia gerunt

1. Idem M. CHRISTOPH. ZIPPELIUS, Rector.
2. JOH. CHRISTOPH. EIBELHÜBER, Ratisp. Con-
 Rector.
3. JOH. LEONHARD. KEYSER, Ratisp. Præceptor Classis
 IVtæ.
4. JOH. MATTHÆUS BEURER, Bachhusæ in Comitatu
 Sultzbürgensi natus, Præceptor Classis IIIæ.
5. ZACHARIAS BOERNER, Ronneburgo-Saxo, Præceptor
 Classis IIæ, & Chori Musici in Templo Osvaldino moderator.
6. CHRISTOPH. STOLZENBERG, Wertheimio-Francus,
 Præceptor Classis Imæ Ord. sup. & Cantor.
7. JOH. CASPAR HIEMANN, Johannis-Georgii-villâ Saxo,
 Præceptor Classis Imæ ord. infer. & Chori Musici in N. T. mode-
 rator, item Alumnorum Inspector.

Floreat, his ducibus, Musis sacrata juvenus,

Proficuas patriæ colligat artis opes!

Succedant illis, per quos stet gloria Pindi

Luce Evangelii, dum ruat ipse polus!

Jam, quo ordine ipsum Actum solemnem disposuerimus, breviter ex-
 ponendum est. Initium ejus Chorus Musicus faciet hymno Am-
 brosiano. Tum cathedram conscendet

JOH. SIGISMUND. RÖHLER, Ratisp.

& *Litterarum ortum* ante Reformationem Ecclesiæ *Historicæ; Oratione*
soluta Latina, exponet. Excipiet eum

CONRAD. ERNEST. RÜPPELIUS, W onfidel. Fr.
& *Utilitatem litterarum renascentium in restauranda Ecclesia demonstrabit,*
Oratione itidem soluta Latina.
Hos sequens Oda comitabitur:

1.	2.
H Uc adeste! ferte, Musæ, Thura sancto Numini! En! fores patent reclusæ Artium nunc lumini. Nunc tenebræ dissipantur: Tecta vobis præparantur Solibus nitentia, Floribus virentia. Huc adeste! ferte, Musæ, Thura sancto Numini!	Phœbe, surge, luce diva Sparge Pindi culmina! Viribus tuis nociva Pelle noctis fulmina, Laurus ut victrix virescat, Docta pubes utque crescat Laureis honoribus, Artiumque floribus! Phœbe, surge, luce diva Sparge Pindi culmina!

3.
Lux perennet tam venusta
Te, JEHOVA, vindice!
Templa Musarum vetusta
Te coronet indice
Pax, salus & flos amœnus,
Vultus & poli serenus!
Nulla turbent nubila
Tanta Pindi jubila!
Lux perennet tam venusta
Te, JEHOVA, vindice!

Tum *Hebraicæ* potissimum, *Græcæ & Latinæ Linguae in Ecclesia restauranda*
usum indicabit *Oratione Græca soluta*

JOH. DAVID SCHMIED, Uffenheim. Francus, Alumn.
Succedet huic

MATTHÆUS WIDER, Ratisp.
& *Carminè Heroico Latino Triumphum Fidei* decantabit.
Horum & sequentium duorum Oratorum operas connectet sequens,
ut vocari consuevit, *Cantata*:

Cho-

Chorus.

Gott willkommen / schönstes Licht /
Das uns Glanz und Heil verspricht!
Du entzündst die Glaubens = Kerzen
In den dir getreuen Herzen:
Du vertreibst durch Gottes Macht
Die betrübt Kummer = Nacht.

Recit.

Gottes Wort
Ist ein Licht auf unsern Wegen.
Wenn sich raube Sturm' erregen /
Wenn Satan schnaubt /
Wenn Sünde / Welt und Tod uns alle Kräfte raubt:
So dringet dieses Lichtes Schein
In die beklemmten Herzen ein /
Und zeigt uns des Glaubens sichern Port.

Aria.

Ohne Gott sind Menschen = Künste
Düstre Nebel / leere Dünste.
Gottes Wahrheit ist der Stern /
Der den außerlesnen Kern
In den Wissenschaften zeigtet /
Wenn sein Glanz sich zu uns neiget.

Da Capo.

Recit.

Ihr Musen / nehmet doch
Den theuren Schatz des Bibel = Lichtes an.
So lange dessen Glanz in euren Chören bleibet /
Und euren Fuß auf Gottes Wege treibet:
So lange wird kein Barbarisches Joch
Und keines finstern Irthums Bahn
Den edlen Schatz der Weißheit euch entziehn.
Auf! schicket diesen Wunsch zu Sions Höhen hin:

Chorus.

Grosser Gott / entzeuch uns nicht
Deines Wortes helles Licht!
Laß die Sinnen und Gedancken
Nicht von deiner Wahrheit wancken!

**Laß durch dieses Lichtes Schein
Uns des Lichtes Kinder seyn!**

Postea in medium prodibit

GEORG. FRIED. MORATH, Rat.

& *Oratione Germanica soluta Utilitatem ab Ecclesia restaurata in bonas litteras
provenientem ostendet.*

Tandem horum omnium, & totius Gymnasii, partes suscipiet

GOTTFR. MEMMINGER, Rat.

& *Carmine Sæculari Germanico debitam DEO, Superioribus & toti Ci-
vitati pietatem nostram testabitur.*

Finem universo Actui Chorus Musicus suavi tiliarum, chordarum, tu-
barum & tympanorum concentu imponet.

Vos igitur, PATRONI Musarum & STATORES Optimi, Vos FAU-
TORES & AMICI earundem æstumatissimi, ea, qua par est,
animi submissione, observantia & humanitate rogo quæsoque,
ut jubilis nostris benevole interesse, Gymnasiiq; florem & salutem
curæ cordique Vobis habere porro dignemini. Valetè! Dab. Ra-
tisp. è Museo d. VI. Cal. Novembr. A. O. R. clb lsb cc XVII.

